

ІНТЕРВ'Ю 20.11.2025 | Клер Ейнслі

«Ці реформи – складова ширшого підходу до контролю міграції»

Клер Ейнслі про невдачі Лейбористської партії, стратегію для лівоцентристських партій та нову реформу британського уряду щодо мігрантів

Інтерв'ю брав Ніколаос Гавалакіс

Минулого літа Лейбористська партія Великої Британії впевнено перемогла після 14 років правління консерваторів. Відтоді становище лейбористів значно погіршилося: рейтинг знизився з 34 відсотків до менше ніж 20 відсотків, важкі вибори в Уельсі програно, більшість виборців вимагає відставки Кіра Стармера. Які причини такого різкого падіння за такий короткий час?

Після перемоги лейбористів в липні 2024 року ставлення до нового уряду загалом було доволі прихильне. Однак був і скепсис до того, на що цей уряд здатний. Людям не подобалося, в якому стані консерватори залишили країну, але не було цілком зрозуміло, що саме лейбористи мали на увазі під «змінами», які стали слоганом їхньої кампанії.

Після достатньо впевненого старту, особливо в зовнішній політиці, уряд зробив кілька помилок, які дорого йому коштували. Зокрема, йдеться про рішення скоротити зимову допомогу на опалення не тільки заможним пенсіонерам, що можна назвати виправданим, але й пенсіонерам з середнім доходом. Так Лейбористська партія хотіла заспокоїти ринки перед ухваленням свого першого бюджету, щоб показати, що їй можна довірити державні фінанси. Але цей крок збентежив людей і викликав сумніви в тому, що насправді обстоює ця партія.

Самі лейбористи звинувачували в усьому консерваторів, не даючи чітко зрозуміти свої наміри. Довіра до уряду впала як серед бізнесу, так і серед виборців. Бюджет, який нарешті представили, передбачав значне збільшення внесків роботодавців в Фонд соціального страхування. Бізнес сприйняв це як порушення всіх обіцянок лейбористів про зростання економіки та створення

багатства.

Відтоді економічні показники невтішні. На додачу до цього був скандал з «халявою»: цілком нормально, коли депутатам вручають квитки на вечери та інші заходи, але вони зобов'язані повідомляти про це. Коли все стало відомо, суспільство було в шоці. Лейбористська партія не змогла швидко взяти ситуацію під контроль. До того, будучи в опозиції, вони успішно перепозиціонували партію як таку, що бореться за простий робочий люд. Ставши владою, вони наче випустили це з поля зору.

Поки Лейбористська партія ухилялася від спілкування з виборцями, набрала популярності права партія Reform UK, що позиціонує себе як новачок-аутсайдер і приваблює тих виборців, які відвертаються і від консерваторів, і від лейбористів. Тож зараз ситуація складна. Але наступні вибори будуть через три-чотири роки, за цей час багато чого може змінитися. Лейбористська партія може змінити ситуацію, але тільки якщо скоригує курс.

Reform UK, нинішній лідер опитувань, схоже, збирає довкола себе розчарованих виборців, які відчують, що ними знехтували. Що саме Reform UK розуміє про сучасний електорат, чого досі не розуміє Лейбористська партія та й більшість європейських лівоцентристів?

Reform UK зробила своєю головною темою мігрантів. Європейські лівоцентристи часто уникають розмов про мігрантів, щоб не розколювати суспільство. Reform UK зробила навпаки. Вони поставили цю тему в центр уваги, а потім використали як трамплін для ширшої програми, яка стосується економіки, інституційних реформ і скорочення державних витрат. Тобто вони чітко дали зрозуміти, що є не просто антиімміграційною партією.

В наступні кілька років перед ними відкриються реальні можливості. В травні 2026 року відбудуться важливі вибори – найближчий аналог проміжних виборів в США, включно з виборами в Уельську Асамблею і шотландський парламент. Reform UK прагнучим досягти там високих результатів. Наразі вони випереджають інші основні партії на національному рівні, тож точно спробують перетворити це на реальний виборчий успіх. Якщо вийде, у них буде ще більше сил.

Програма у них проста: проти імміграції, проти розширення повноважень уряду, чіткі праві погляди. Колись це викличе підозри, і їх візьмуть під нагляд. Але поки виборці просто хочуть змін і ще не помітили, що Лейбористська партія їх здійснила. Це

почуття виявилось сильнішим, ніж бажання триматися за знайоме.

Якщо глянути на інші країни, то очевидно, що лівоцентристські партії по всій Європі, від німецької СДПН до Лейбористської партії Нідерландів, переживають складні часи. На вашу думку, який найважливіший стратегічний крок ці партії мають зробити, щоб повернути собі вплив?

Річ у тім, що змінилася структура їхньої електоральної бази. Вона не зникла, змінилася її природа. Ці партії вирости з робітничого класу, який тоді був набагато однорідніший. То були люди, зайняті в промисловості й на виробництві, переважно чоловічої статі, старшого віку й не дуже різні.

В книжці «Новий робітничий клас» я пишу, що робітничий клас не зник, він просто трансформувався. Тепер він набагато розмаїтіший, молодший, включає більше жінок, а також більше людей, які працюють у сфері послуг. У Великій Британії він до того ж дедалі більш багатостатевий. Отже, втрата старої, однорідної бази стала великою проблемою для соціал-демократичних партій, але рішення є: зрозуміти, з кого складається і наскільки інакша їхня нова база.

Звичайно, вона виглядає по-своєму в кожній країні, бо виборчі системи та класові структури різняться. Але загалом люди, які зараз голосують за лівоцентристські партії, зазвичай мають низький або середній дохід і частіше молоді або середнього віку, але не літні. У Великій Британії Лейбористська партія орієнтується на людей віком від 35 до 55 років, тобто тих, хто раптово опинився в ситуації, коли грошей стає менше, бо доводиться думати про догляд за дітьми або придбання житла. Зазвичай саме на цьому етапі життя ти помічаєш, що щось не так з тим, що ти можеш собі дозволити і які можливості маєш.

Тож треба правильно розуміти ці зміни в структурі класу, бо саме вони визначають подальший шлях. Тримати зв'язок з виборцями, знати, що вони насправді думають, що відчують і чого хочуть. До речі, більшість того, чого вони хочуть, є цілком розумним: хороша робота поряд з домом, можливість не тільки покривати основні витрати, але й трохи заощаджувати і, можливо, навіть їздити в відпустку. Абсолютно справедливо, що люди чекають від політиків роботи в цьому напрямку.

Лівоцентристські партії нині відійшли від таких повсякденних проблем. Причин цього багато, але єдиний шлях вперед – повернення до основних, щоденних і цілком нормальних людських прагнень.

Чи є гарні приклади лівоцентристських партій, які зуміли адаптуватися до цього нового робітничого класу і запропонувати йому політику, що відповідає реальним потребам виборців?

Наприклад, в Австралії Лейбористська партія (яка вже вдруге виграла вибори) постаралася зробити свої обіцянки максимально конкретними, такими, які люди можуть реально бачити в повсякденному житті. Вони зрозуміли, що справді важливо для людей: витрати на енергію та охорона здоров'я. Тому побудували свою кампанію навколо вже реалізованої програми енергетичних пільг, а потім запропонували швидке й дешеве, зі знижкою, впровадження сонячних панелей для зменшення рахунків.

Вони також побачили, що їхня ідея з центрами невідкладної медичної допомоги була доволі гарна. Тож стали розвивати цю тему, а саме пообіцяли відкрити ще одну хвилю таких центрів під час наступних виборів. Тобто вони зосередилися на дуже повсякденних проблемах.

Або Данія. Там багато думали, якою має бути датська соціальна модель. І хоча імміграційна політика Данії може не годитися для інших країн, цікаво, що данці узгодили своє уявлення про громадянство з тим, що це означає для іммігрантів. Я не кажу, що всі повинні діяти за данським зразком, але вони визнали, що імміграція пов'язана з питаннями громадянства: що люди вносять в суспільство і що громадянство має передбачати. Я вважаю, що це досить вагомий приклад того, як лівоцентристські партії можуть інакше підходити до цих питань.

Якщо казати про Данію, уряд лейбористів зараз готує масштабну реформу британської системи надання притулку, яка буде ґрунтуватися саме на данському підході. Як ви оцінюєте ці зміни і чи вважаєте їх кроком в правильному напрямку?

Це крок в правильному напрямку, адже це визнання того, що нинішня ситуація неприйнятна як для жителів Великої Британії, так і для самих мігрантів, які наражаються на ризик. Пропозиція збільшення терміну, протягом якого мігрант може подати заявку на отримання постійного статусу, з п'яти років до двадцяти має на меті зробити Велику Британію менш привабливою для тих, хто прибуває нелегально, а систему – більш справедливою для платників податків. Ще одна ідея полягає в тому, щоб заохотити мігрантів після прибуття знаходити роботу й забезпечувати себе самостійно.

Ці реформи – складова ширшого підходу до контролю міграції. Лівоцентристські партії інших країн можуть переймати данський досвід, але конкретний підхід в кожній країні буде свій залежно

від культури, історії та конкретних обставин.

Критики часто стверджують, що, коли лівоцентристські партії переходять до жорсткішої міграційної політики, виборці просто вибирають «оригінал» з правого флангу. Що ви можете сказати про це?

Лівоцентристи мають бути ефективними й відповідальними в питанні імміграції, бо воно вже стало пріоритетом для виборців. Не ми вирішили, що це проблема, вона виникла природним чином. Уникати її просто не варіант, ні в плані позиції партії, ні в плані конкретних дій.

Коли імміграція стає головним питанням на виборах, у лівоцентристських партій небагато шансів їх виграти. Ігнорувати мігрантів або сподіватися, що вони зникнуть, не допомагає. В результаті, якщо політики відмовляються втручатися, росте напруга між мігрантами та немігрантами. Тож необхідна безпосередня участь.

Найважливіше з того, що ми можемо зробити, – конкретні та ефективні заходи, щоб люди бачили, що система справедлива і керована. Це не означає сказати: «Ні – міграції». Наша економіка залежна від стабільного припливу мігрантів для збереження робочої сили. Але коли люди думають, що кордон не контролюється, вони почуваються непевно – цілком закономірна реакція. Це також змушує їх сумніватися в компетентності уряду, який, здається, не знає, хто в'їздить в країну і виїздить з неї.

Замість намагатися переспорити правих, краще створити добре організовану міграційну систему, щоб заспокоїти людей. Це дозволить зняти напругу з самого питання перед виборами, що, власне, зробила австралійська Лейбористська партія. Це питання слід вирішувати на початку свого терміну, а не в останній момент. Сама ж передвиборча кампанія має стосуватись економіки або державних послуг – сфер, де лівоцентристи реально здатні перемагати.

Тож моя порада: знизити градус дискусії про імміграцію, але підвищити ефективність у вирішенні цього питання. Хай виборці бачать, що кордон під контролем.

Переклад з англійської Дар'ї Прусенко



Клер Ейнслі

Клер Ейнслі (Claire Ainsley) – колишня радниця Кіра Стармера, директорка проєкту лівоцентристського оновлення Інституту прогресивної політики.

